TEATR im. LUDWIKA SOLSKIEGO W TARNOWIE

6

EUGENIUSZ SZWARC

CZERWONY KAPTUREK

OD AUTORA

„Urodziłem się bardzo dawno — w 1896 roku *). Z początku chciałem zostać prawnikiem, uczyłem się na Uniwersytecie w Moskwie. Ale tak pokochałem teatr, że opuściłem Uniwersytet i zostałem aktorem. W roku 1923 zacząłem pisać wiersze i opowiadania dla dzieci. Z teatrem wkrótce się rozstałem i wróciłem do niego dopiero w roku 1929. Ale już nie jako aktor, tylko jako dramaturg. Leningradzki Teatr Młodego Widza — czyli TJUZ, jak my go w skrócie nazywamy — wystawił moją sztukę pt. „UNDERWOOD". Od tego czasu napisałem już 25 sztuk dla dzieci i dorosłych. I piszę dalej sztuki. Najwięcej bajek. No a teraz ujrzycie CZERWONEGO KAPTURKA z czego się bardzo cieszę. CZERWONY KAPTUREK został napisany w 1937 roku. Do dziś grają tę sztukę w Leningradzie i Moskwie, w Berlinie i wielu innych teatrach...!"

EUGENIUSZ SZWARC (9.X.1896—15.I.1958)

Eugeniusz Szwarc należy do najwybitniejszych radzieckich pisarzy — dramaturgów, którzy swoją twórczość poświęcili przede wszystkim publiczności dziecięcej. Pierwszą sztukę autor „Czerwonego Kapturka" napisał w roku 1929. Nazywała się ona „Underwood". W 1934 r. moskiewski Teatr Młodego Widza wystawił nową sztukę Szwarca pt. „Skarb". Największym jednak powodzeniem wśród dzieci cieszył się oczywiście „Czerwony Kapturek" napisany w 1937 r. Od tego czasu, a więc już prawie 34 lata sztuka ta nie schodzi z repertuaru teatrów w Związku Radzieckim. Przełożona została na wiele języków i grana była we wszystkich krajach demokracji ludowej, w Anglii, USA i NRF.

Inne znane sztuki dla dzieci, które wyszły spod pióra Szwarca, to: „Królowa Śniegu" (napisana w 1939 r.), „Baśń o dzielnym żołnierzu" (1946), „Bajka o straconym czasie" (1940), oraz „Sto przyjaciół" (1948), „Dwa klony" (1939) — grane na scenie tarnowskiej, „Miasto lalek" (1939).

Szwarc pisał także sztuki dla dorosłych, spośród których największy rozgłos zdobyły sobie m.in.: „Smok", „Cień", „Zwykły cud", „Nagi król", „Opowieść o młodym małżeństwie". Szwarc jest również twórcą sceniariuszy do filmów: „Kopciuszek" i „Uczennica I-szej klasy".

Eugeniusz Szwarc, którego tłumacz Marian Niewiarowski odwiedził w Leningradzie obiecał przyjechać do Polski na prapremierę „Czerwonego Kapturka". Niestety, nie zdążył. Przysłał tylko odręcznie napisane pozdrowienia dla dzieci polskich. Zmarł 15 stycznia 1958 roku.

*) Fragment listu Eugeniusza Szwarca do tłumacza „Czerwonego Kapturka", Mariana Niewiarowskiego.

WSPOMNIENIE O SZWARCU

„Piszący te słowa poznał Szwarca daleko od Polski. I daleko od Leningradu, gdzie Szwarc stale mieszkał. Był rok czterdziesty trzeci, dno wojennego czasu. Spotkaliśmy się w azjatyckim mieście.(...)

Jednego z wieczorów, w dusznej barokowej klitce, dotąd po kartki żywnościowe przychodzili literaci, ktoś powiedział głośno, że pod miastem są polskie sieroty, że przywieziono je z północy i właśnie otwarto dom dziecka. Nikt nie układał planów, ale od razu stało się oczywiste, że jak najprędzej, może już jutro, trzeba odwiedzić ten dom. Była pora deszczów: samochód kina objazdowego nie dobrnie. Książki — to mało.

Zresztą — i tak by się poszło. Następnego więc dnia wyruszono.(...)

Był też ktoś, kto zjawił się dopiero niedawno, więc wiedziałem tymczasem tylko tyle, że nazywa się Eugeniusz Szwarc. Nie odzywał się prawie; miał ów bystry i ujmujący uśmiech, który lepiej się pamięta niż rysy twarzy (...)

Wieczór literacki rozwijał się zatem planowo i wszystko byłoby dobrze gdyby nie pewien rodzaj niepokoju nurtujący nas wszystkich: to

przecież były bardzo małe dzieci. I jeszcze: nie potośmy brnęli przez to błoto, żeby odwalić zwykły wieczór literacki. Myślę, że dzieci były tego samego zdania.

Ale oto po kolejnej porcji oklasków, wstał z uśmiechem Eugeniusz Szwarc, upewnił się, czy wszystkie dzieci rozumieją po rosyjsku, wyszedł zza uroczystego stołu prezydialnego, usiadł po prostu wśród małych słuchaczy i zaczął opowiadać im bajkę. Była to sławna później „Baśń o zmarnowanym czasie". Słuchaliśmy potem tych bajek przez cztery godziny. Wszyscy — opiekunowie i malcy, Polacy i Rosjanie. Byliśmy urzeczeni i oczarowani mądrością tego człowieka. Czuliśmy wszyscy rosnące z każdym słowem uwielbienie siedzących na ziemi dzieci i na pewno podzielaliśmy je. Mieliśmy do czynienia z umysłowością prostą i znakomitą, z człowiekiem pełnym talentu i wdzięku".

JERZY POMIANOWSKI

OD TŁUMACZA

Latem 1957 roku byłem w Związku Radzieckim. Zwiedziłem wiele pięknych miast i miasteczek, wsi i osiedli, rozmawiałem z wieloma interesującymi ludźmi. Jeździłem szlakiem Mickiewicza do Wilna i Kowna, oglądałem z pokładu statku nie zapomniane zachody słońca nad Niemnem — krainą mego dzieciństwa. Byłem w kraju błękitnych jezior — na Łotwie i widziałem jej piękną stolicę Rygę. Oglądałem starożytne zamki i mury Tallina, stolicy Estonii i widziałem Festiwal Młodzieży w Moskwie.

Gdy wyjeżdżałem córeczka moja prosiła mnie, żebym jej przywiózł coś ładnego z podróży. Przywiozłem jej bajeczkę pod tytułem CZERWONY KAPTUREK, sztukę dla dzieci, którą pięknie napisał EUGENIUSZ SZWARC, radziecki pisarz z Leningradu, a którą przetłumaczyłem dla mojej małej Zuzi i dla wszystkich jej rówieśniczek i rówieśników i kolegów z całej Polski, z Katowic i Krakowa, z Lublina i Warszawy, ze Szczecina, Częstochowy i Tarnowa.

Powiedzcie sami, czy to nie najlepszy podarunek?

MARIAN NIEWIAROWSKI

Autorem przekładu „Czerwonego kapturka" jest **MARIAN NIEWIAROWSKI**, dziennikarz i publicysta, tłumacz sztuk teatralnych. Zadebiutował przekładem sztuki dla młodzieży pt. „Młodość ojców" B. Gorbatowa, której prapremiera odbyła się w 1951 roku, w rocznicę Rewolucji Październikowej, w Teatrze Śląskim w Katowicach, z Gustawem Holoubkiem, Józefem Parą i Jerzym Nowakiem w rolach głównych, a w reżyserii Romana Zawistowskiego.

„CZERWONY KAPTUREK" Eugeniusza Szwarca w przekładzie i opracowaniu Mariana Niewiarowskiego wieńczy blisko dwudziestoletnią pracę tłumacza z literatury angielskiej, niemieckiej i rosyjskiej. W jego dotychczasowym dorobku — poza kilkoma przełożonymi powieściami znajduje się 31 pozycji teatralnych. Spośród nich 15 sztuk dla dzieci i młodzieży, komedii muzycznych, musicali i operetek miało dotychczas 60 premier w teatrach dramatycznych i muzycznych.

Szczególnym powodzeniem cieszyły się: **CZERWONY KAPTUREK**, wystawiony dotychczas w 11 teatrach oraz **CZERWONE PANTOFELKI** Andersena, wystawione w 17 teatrach.

Premiera **CZERWONEGO KAPTURKA** uroczej baśni Eugeniusza Szwarca, którą prezentujemy obecnie naszym młodym widzom i ich rodzicom w przekładzie i opracowaniu Mariana Niewiarowskiego jest kolejną, 61 premierą teatralną w dorobku tłumacza.

JERZY HARALD (właść. nazwisko **JAN LIERSZ**) urodził się 12.XI.1916 roku w Poznaniu. Ukończył Konserwatorium Muzyczne w Katowicach w 1938 roku W tymże roku rozpoczął pracę jako akompaniator i członek Orkiestry Radiowej przy Rozgłośni Polskiego Radia w Katowicach. W pierwszych latach po wojnie brał udział w odbudowie tej Rozgłośni, piastując od początków 1945 roku stanowisko kierownika audycji muzyczno-rozrywkowych, jednocześnie komponując oraz dyrygując Małą Orkiestrą Rozgłośni pod nazwiskiem Jan Liersz i Zespołem Tanecznym pod pseudonimem Jerzy Harald.

Jego melodie zyskały sobie uznanie wśród szerokich rzesz młodych i starszych miłośników piosenki. Niektóre stały się szlagierami, jak np. „Brzydula — Rudzielec", „Co niedziela pada deszcz", „Malowany wóz", „Mój chłopiec", „Pierwszy list", „Piosenka do nieznajomej", „W taką noc", „Złote kolczyki", „Zachodzi już słońce".

Do większości melodii teksty piosenek napisała jego żona Eugenia Wnukowska (Eugenia Liersz).

Jerzy Harald napisał także muzykę do takich filmów, jak: „Zaczarowany rower", „Deszczowy lipiec", „Kapelusz pana Anatola", „Nikodem Dyzma", „Pierwszy start", „Skarb" oraz „Slepy tor". Skomponował również muzykę do filmu rysunkowego dla dzieci pt. „Wilk i niedźwiadek". Opracował poza tym 90 pieśni innych kompozytorów i napisał muzykę do ponad 200 słuchowisk radiowych.

Jerzy Harald skomponował muzykę do „Czerwonego kapturka" z myślą o swojej córeczce KRYSTYNIE, liczącej w dniu premiery 6 latek.

W pełni sił twórczych zmarł nagle dnia 18.VIII. 1965 roku w Katowicach.

EUGENIUSZ SZWARC

CZERWONY KAPTUREK

(Tyt. oryg.: „Krasnaja szapoczka")
Przekład: **MARIAN NIEWIAROWSKI**
Muzyka: **JERZY HARALD**
Piosenki: **MARIAN NIEWIAROWSKI I EUGENIA WNUKOWSKA**

PREMIERA DNIA 3.IV.1971 R.

Osoby

Czerwony Kapturek	**OKSANA SZYJAN**
Mamusia	**STANISŁAWA ZAWISZANKA**
Babcia	**MARIA MARTÓWNA-CIESIELSKA**
Wilk	**HENRYK KORBUT**
Lisek	**GRZEGORZ WARCHOŁ**
Niedźwiadek	**LUDWIK JARECKI**
Zajączek	**EWA CZAJKOWSKA**
Harcerz	**ZYGMUNT BAŁUT**
oraz ptaszki	

Reżyseria
JULIAN KRZYWKA

Scenografia
SALOMEA GAWROŃSKA

Korepetycja muzyczna
ANNA MASTALERZ

Układ tańców
ZOFIA WIĘCŁAWÓWNA

Asystent reżysera
STANISŁAWA ZAWISZANKA

Przedstawienie prowadzi
KRYSTYNA STEFANOWSKA

Kontrola tekstu
ZYGMUNT BAŁUT

Szósta premiera
w sezonie 1970/71

Sto ~~dziesiąta~~ premiera jedenasta
od uzawodowienia
Teatru im. L. Solskiego
w Tarnowie

Dyrektor i kierownik artystyczny
JÓZEF MORGAŁA

Kierownik literacki
MARIAN SIENKIEWICZ

Cena 2 zł

W repertuarze

Jerzy Szaniawski
MOST

Agnieszka Osiecka
APETYT NA CZEREŚNIE

Iwan Wazow
WUJASZEK STANCZO

W przygotowaniu

Arthur Miller
WSZYSCY MOI SYNOWIE

Redakcja programu
MARIAN SIENKIEWICZ
Opracowanie graficzne
HENRYK KUZIANIK

Adres Teatru: Tarnów, ul. Mickiewicza
Telefony: Centrala 22-51. Organizacja Widowni 24-77

Drukarnia w Tarnowie 877-71 2.000 szt. M-3-489